

Az isteni-ördögi MACSKA

Az isteni-ördögi MACSKA

Megosztás

- [Facebook \(opens in new window\)](#)
- [Twitter \(opens in new window\)](#)
- [Pinterest \(opens in new window\)](#)
- [Download \(opens in new window\)](#)
- [<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?> E-mail \(opens in new window\)](mailto:info@uhiska.com)

Kedvencünk megítélése koronként változott. Sokáig a földművelő ember nélkülözhetetlen segítőtársaként, majd luxuscikként, de előfordult, hogy istenként, vagy a sátán cimborájaként tekintettek rá. Az biztos, hogy a macska soha sem hagyta hidegen az embereket. Megjelenik az ősi mítoszokban, legendákban, és számos művész rajongott érte az elmúlt évezredekben. Nemcsak az olvasmányainkban, de a képtárakban, múzeumokban, színházakban és koncerttermekben is találkozhatunk vele. Nézzük, milyen szerepet játszottak a cicák történelmünk különböző időszakaiban! Valójában nincsen pontos tudomásunk arról, hogy mikorra alakult ki az állat, amelyet ma házimacskának hívunk, sőt, abban sem lehetünk egészen biztosak, hogy melyik vadmacskaféle volt kedvencünk közvetlen őse. Az biztos, hogy az első vadonélő macskák kb. 10 millió éve jelentek meg Földünkön.

Ezek közül feltehetőleg az ázsiai vadmacskától (*Felis silvestris ornata*), az európai vadmacskától (*Felis silvestris silvestris*), vagy a sivatagi vadmacskától (*Felis silvestris lybica*) származnak a mai házimacskák, de egyéb vadmacskafélék is szóba kerültek, mint lehetséges ősök, illetve az sem kizárt, hogy több faj is átesett a domesztikáláson. Egy kis macskatörténelem A legrégebbi macskaleletek kb. nyolcezer évesek, azonban e csontmaradványokból nem állapítható meg, hogy ezek az állatok a háziasítás milyen fokán álltak. A legkorábbi írásos emlékek a macskákról Egyiptomból származnak, az i. e. 3. évezred közepéről, az első macskaábrázolások – szobrocskák – pedig az i. e. 2. évezredből maradtak ránk, és szintén Egyiptomban, illetve a mai Palesztina területén és Kréta szigetén készítették őket. A közvélekedés szerint a macskák domesztikálását az egyiptomiaknak köszönhetjük, azonban ez sem biztos. Elképzelhető, hogy a macska már háziasítva került Perzsiából Egyiptomba, illetve itt kereszteződtek a „szelídítés” különböző szintjén álló vadmacskafajok, illetve alfajok.

A macska a háziasítás során nemcsak viselkedésében, de küllemében is megváltozott: lecsökkent a koponyája mérete, átalakult a bélrendszere és a szőrzete. Tekintettel arra,

hogy már nem volt feltétlenül szüksége a rejtőzködést elősegítő, környezetbe olvadó bundára, új macskaszínek és mintázatok széles palettája alakult ki. A XX. században beindult a házimacska különböző változatainak tenyésztése, aminek köszönhetően az addig lényegében egységes külsejű állatfajon belül egymástól tökéletesen eltérő fajták alakultak ki. Első pillantásra nehezen hihető például, hogy a hatalmas testű és bundájú, morcos tekintetű maine coonok egészen közeli rokonai a csupasz, törékeny termetű peterbaldoknak. Sokan úgy gondolják, hogy a macska háziasítása nem valósult meg tökéletesen. Ennek a nézetnek az állhat háttérében, hogy a cicák – a kutyákkal szemben –, ha szükséges, boldogulnak nélkülünk, azaz életben tudnak maradni akkor is, ha nem gondoskodik róluk senki. Azonban gondoljunk csak arra, hogy a macskák milyen boldogan alszanak az ölünkben, megeszik az általunk kínált, mesterségesen készített tápokot, nem ijednek meg a város és a gépek zajaitól, tökéletesen szobatiszták, eltűrik, hogy szállítódobozban magunkkal vigyük, emelgessük, simogassuk, illetve beoltassuk őket, azaz teljes mértékben alkalmazkodtak hozzánk és az életmódunkhoz! Láthatjuk, hogy óriási különbség van kedvencünk és távoli, vadonélő rokonai között. Bászdet istennő A macskákat a legnagyobb tisztelet kétséget kizáróan az ókori Egyiptomban övezte. Egyes elképzelések szerint cicáink ősei azzal a képességükkel nyűgözték le az egyiptomiakat, hogy felemelt fejjel tudnak a napba nézni, illetve a sötétben is látnak. Mi tudjuk, hogy e csodálatos képességek háttérében a macskák szemének speciális felépítése, azaz a szinte tökéletesen összeszűkülő pupilla, illetve a retinát borító vényvisszaverő réteg áll, azonban valljuk be, mi is csodálatos és titokzatos teremtménynek tartjuk kedvencünket. A macskák tisztelete mögött természetesen gyakorlati okok is álltak. Az egyiptomiaknak, földművelő nép lévén, rengeteg kárt okoztak a terményt dézsmáló rágcsálók. Kizárólag a bő zsákmány reményében az emberek mellé szegődött macska volt képes megvédeni az emberek magtárait.

Az egyiptomiak macskaimádata i. e. 2000 körül érte el csúcspontját, amikor Bászdet, a „macskaistennő” vált az egyik legjelentősebb istenséggé. A mitológia szerint Bászdet Ré, a főisten lánya volt, akit apja azért küldött az emberek közé, mert megelégette az egyiptomiak egymás elleni csatározásait. Bászdet eredetileg vérszomjas nőtény oroszlán volt, azonban Onurisz, a vadászat istene szelíd macskává változtatta. Az egyiptomiak megfigyelték, hogy a macskák milyen remekül gondoskodnak kicsinyeikről, ezért Bászdetet elsősorban az anyaság istennőjeként, és a várandós nők, illetve a gyermekek védelmezőjeként tisztelték. Emellett a zene, a tánc és az orvoslás tartozott a „hatáskörébe”. Az egyiptomiak a macskaistennőnek templomokat emeltek, és számos műalkotáson, falfestményen, ékszeren, amuletten és használati tárgyon örökítették meg. A legismertebbek talán a gyönyörű, ülő macskát ábrázoló szobrok. Bászdet szerepe folyamatosan nőtt az egyiptomi istenségek között, egészen addig, amíg i. e. 1000 körül átvette Ízisz, a főistennő helyét. Ekkorra esett, hogy a fáraók is áttették székhelyüket Thébából Bászdet városába, Bubasztiszba, ahol minden évben hatalmas ünnepeket rendeznek a macskaistennő tiszteletére. Bászdet kultusza túlélte Egyiptom utolsó fáraóit, és egészen az i. sz. szerinti IV-V. századik fennmaradt. Freyától Müezzaiig Kevesen tudják azonban, hogy az egyiptomi hitvilágban a macskaistennek létezett egy hímnemű megtestesülése is, a „Fény-macska”. Az ő feladata volt vigyázni Ré, a főisten álmát, és minden éjjel megküzdeni a Nílus kiivására készülő, gonosz Apóphisz kígyóval. Hérodotosz görög történetíró egyiptomi utazásairól szóló írásaiból az is kiderül, hogy a macskák iránt rajongás nem merült ki Bászdet tiszteletében. Az egyiptomiak valóban szent állatként bántak a házuk táján élő cicákkal. Egy macska megöléséért halálbüntetés járt. Hérodotosz leírta, hogyan gyászolt a család, amikor kimúlt a macskájuk. Minden családtag leborotválta a szemöldökét, majd az állat bebalzsamozott holttestét szertartásosan eltemették Bubasztiszban.

A régészek a XX. század elején olyan tömegsírokra bukkantak, ahová százezerszám temették el a macskamúmiákat (az igazsághoz tartozik viszont, hogy ezek nagyrészt fiatal állatok maradványai voltak, melyeket feltételezhetően kultikus céllal áldoztak fel – a szerk.). Részben Hérodotosznak köszönhető, hogy Görögföldön is megnőtt a kereslet a rágcsálókat pusztító macskák iránt, akik a föníciai kereskedők közreműködésével távoli helyekre is eljutottak Egyiptomból. A macska más népek mitológiájában is megjelenik. Az indiai legendák a macskák bölcsességét emelték ki, míg Kínában a termékenység és az eső jelképe volt. Japán nemzeti kabalája, a kedves, integető macskafigura, a manekineko szerencsét és boldogságot ígér tulajdonosának. A germán-skandináv mitológiában Freyát, a termékenység istennőjének négy hófehér macska kísérte. Az északi népeknél az otthonukba fogadott cica a boldog házasság biztosítékát jelentette. Macskaistenségeket még Amerika őslakosainak hiedelemvilágában is találhatunk – igaz, ezek inkább vicsorgó vadállatokra hasonlítanak, és nem szelíd házikedvencekre. A macskák az iszlám vallásban is tiszteletet élveztek, és szerencsehozó állatnak tartották. Magának Mohamednek is volt cicája, akit Muezzának nevezett. Muezza kecses mozgásával annyira elbűvölte Mohamedet, hogy neki ajándékozta azt a képességet, hogy mindig a talpára essék. Szerencsére ebben a képességben a világ összes macskája osztozik vele... Csizmás Kandúr és a boszorkányok A keresztény középkorban gyökeresen megváltozott a macskák megítélése, ami részben annak is köszönhető, hogy az emberek szembefordultak az ősi vallásokkal és pogány istenségekkel. Ami keletről származott – mint a macska –, az eleve gyanús volt. Amit az emberek korábban elbűvölőnek tartottak a macskákon, most ellene fordították. Lát a sötétben? Világít a szeme?

Nyilvánvaló, hogy az ördöggel cimborál! Különösen a fekete macskák sorsa alakult szomorúan. Ebben a korban a fekete szín a gonoszhoz, a halálhoz és az ördöghöz kötődött, ezért valamennyi fekete állatot a sátán, illetve a boszorkányok szolgájának tekintettek. A fekete macskák halálos ítéletét IX. Gergely pápa mondta ki a Vox in Rama című bullájában: eszerint máglyahalált érdemel, aki fekete macskát tart a házában. Természetesen ebből az időszakból származnak a fekete macskákkal kapcsolatos sötét babonák is, amelyek a mai napig jelen vannak életünkben. A macskák üldözése egészen a XVII. századig tartott. Ekkortól kezdve fokozatosan „rehabilitálták” kedvencünket, egyre többször jelenik meg rokonszenves figuraként a művészetekben, mint pl. Charles Perrault híres művében Csizmás Kandúr, az ember hűséges barátja és segítője. Szintén erre az évszázadra tehető, hogy a hajósok különleges külsejű, pl. hosszú szőrű macskákat hoztak Európába, és a legfelső körökben, különösen Franciaországban fokozatosan divattá vált az efféle luxusállatok tartása. A cicák ennek köszönhetően egyre többször jelennek meg festményeken úri dámák és gyermekek társaságában. Számos híres történelmi személyiség és művész vált a macskák rajongójává, mint pl. Richelieu bíboros, Theodore Roosevelt amerikai elnök, Winston Churchill angol miniszterelnök, Paul Klee festő és Charles Baudelaire költő.

A macskák népszerűsége odáig nőtt, hogy 1871-ben, a londoni Crystal Palace-ban megrendezték az első macskakiállítást, és megkezdődött a különböző fajták tenyésztése. Mindeközben persze a cicák az egyszerű emberek nélkülözetlen segítőtársaiként teljesítették szolgálatukat, hiszen kordában tartani a rágcsálókat egy falusi portán, egy magtárban, istállóban vagy akár egy hajón, macskák nélkül képtelenség volt. A jövő küszöbén A második világháborút követően az életszínvonal emelkedésének köszönhetően a nemes származású, fajtatiszta macskák megvásárlása már nem számított luxusnak, és fokozatosan elterjedt a cicák társállatként, és nem haszonállatként történő tartása. A macskák csodálatos teremtmények, és nem véletlen, hogy minden időben izgatták az

embereket. Manapság már nem látunk sem istent, sem ördögöt macskánkban, azonban tisztában kell lennünk azzal, hogy a több ezer éve lezajlott házasítás komoly felelősséget ró ránk. Vidéken sokan még ma is „fogyóeszközként” tekintenek a cicára: nem oltatják be, és nem kezelik, ha beteg, vagy megsérült, mert „úgyis akad helyette másik”, míg a városokban tömegesen élnek a gazdátlan állatok.

Nem kell templomot emelni a macskáknak, de adjuk meg nekik a tiszteletet, és gondoskodjunk róluk a kulturált állattartás XXI. századi szabályai szerint. A macskák népszerűsége mindemellett világszerte fokozatosan nő, hiszen a rengeteget dolgozó, agyonhajszolt városi emberek egyre inkább vágnak egy hálás és kedves társra, aki egy darabka természetet csempész az otthonukba, és amely egyszerűen tartható. Persze ma sem szereti mindenki a macskákat.

A leggyakoribb vád, amit felhoznak ellenük az, hogy kizárólag érdekből tartanak ki a gazdájuk mellett. Akinek azonban sikerült valaha bizalmas kapcsolatot kialakítani egy macskával, az pontosan tudja, hogy kedvencünk nem csak az állandó élelemforrást látja bennünk. Macskánk figyel ránk, kommunikál velünk, s a közösen eltöltött idő, a meghitt otthon, a játék, simogatás és kényeztetés ugyanolyan fontos számára, mint amilyen jól esik nekünk.

A cikket a Macskamánia Magazin biztosította. Köszönjük!

[Vissza a felnőtt cikkekhez](#)

Source URL:

<https://www.whiskas.hu/felnott/altalanos-gondoskodas/az-isteni-ordogi-macska>